

MINISTERUL
DEZVOLTĂRII, LUCRĂRIILOR PUBLICE
ȘI LOCUINTELOR

Fondurile Structurale
2007-2013

absorbție
Adiționalitate
autoritate de audit
audit
autoritate de management
Beneficiar

GLOSAR DE TERMENI

Inițiativă locală. Dezvoltare regională.

A-A

Absorbție (capacitate de absorbție) – *absorption capacity*

Capacitatea unei țări sau organizații de a folosi eficient asistența financiară primită. Gradul de absorbție a fondurilor disponibile prin **Programul Operațional Regional** este dat de capacitatea organizațiilor eligibile (care pot solicita finanțare) de a elabora și de a implementa **proiecte** viabile, de bună calitate. Cu alte cuvinte, deși nevoile unei țări sau organizații sunt mari, capacitatea sa de a utiliza eficient asistența financiară poate fi limitată, din diferite motive (cum ar fi lipsa personalului instruit, **capacitate administrativă** limitată, lipsa co-finanțării, a planificării etc.). O capacitate de absorbție limitată va duce la neutilizarea fondurilor disponibile.

Achiziție publică – *public procurement*

Desemnează procesul de achiziționare a unor bunuri, servicii și lucrări din **fonduri publice**, în baza unor reguli stabilite prin legislația națională în domeniu (Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 34/2006).

Acordul de parteneriat – *partnership agreement*

Document oficial, cu valoare juridică, semnat de toți partenerii implicați într-un **proiect**, care detaliază drepturile și obligațiile fiecăruia privind elaborarea, implementarea și evaluarea proiectului.

Acquis - *acquis*

În legislația europeană, termenul **acquis** (sau **acquis comunitar**) se referă la

întregul corp de legi al Uniunii Europene, acumulat până în prezent. Acesta cuprinde:

- conținutul, principiile și obiectivele politice ale Tratatelor;
- legislația adoptată în procesul de aplicare a tratatelor și jurisprudența Curții de Justiție;
- declarațiile și rezoluțiile adoptate de Uniune;
- acțiuni comune, poziții comune, convenții semnate, rezoluții, declarații și alte acte adoptate în cadrul Politicii Externe și de Securitate Comună (PESC) și a cooperării din domeniul Justiției și Afacerilor Interne (JAI);
- acordurile internaționale la care Comunitatea Europeană este parte și cele încheiate între statele membre asupra unui domeniu de activitate al Uniunii.

Activități de informare și publicitate – *information and publicity activities*

Activități derulate de autoritățile de management, de organismele intermediare ale unui program operațional, și de către beneficiarii fondurilor în vederea conștientizării publicului cu privire la asistența financiară și creșterii gradului de transparență a utilizării fondurilor în cadrul **programului operațional**.

Activități eligibile – *eligible activities*

Activități prevăzute în cadrul documentelor de **programare** și de **implementare** ale unui **program operațional**, a căror realizare, prin intermediul diferitelor **proiecte**, conduce la atingerea **obiectivelor** programului operațional.

GLOSAR DE TERMENI

Agenția pentru Dezvoltare Regională (ADR) – Regional Development Agency (RDA)

Organism neguvernamental, non-profit, de utilitate publică, cu personalitate juridică, ce funcționează în domeniul dezvoltării regionale. În România există opt agenții de acest fel care funcționează în cele opt regiuni de dezvoltare, în condițiile Legii nr. 315/2004 și ale statutului de organizare și funcționare, aprobat de **Consiliile pentru Dezvoltare Regională**.

Adiționalitate - *additionality*

Termenul descrie obligația ca finanțarea Uniunii Europene să nu înlocuiască fondurile alocate la nivel național, ci să suplimenteze ceea ce administrațiile centrale ar cheltui în mod obișnuit pentru activități de dezvoltare. Statelor membre li s-ar putea solicita să ramburseze resursele UE, dacă se dovedește că acestea au înlocuit finanțarea națională. Același principiu se poate aplica și **operațiunilor** individuale (**proiectelor**): solicitanții trebuie să demonstreze că, fără sprijinul **Instrumentelor Structurale** ale Uniunii Europene, nu ar fi putut derula activitățile propuse (sau ar fi făcut acest lucru la nivel mult redus).

Ajutorul de stat (reguli) – *state aid (rules)*

Orice ajutor acordat de un stat membru din fonduri comunitare sau din resurse ale statului, indiferent de forma în care este acordat, care distorsionează sau amenință să distorsioneze concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi sau producția anumitor bunuri, în măsura

în care este afectat comerțul între statele membre (Art. 87 alin. 1 din Tratatul UE). Respectarea regulilor de ajutor de stat este esențială în implementarea **programelor operaționale**.

Analiza cost-beneficiu – *cost-benefit analysis*

Evaluarea operațiunii publice sau private pentru a stabili dacă, sau în ce măsură, aceasta merită să fie dezvoltată, pentru că aduce beneficii publice sau sociale. Analiza cost-beneficiu diferă de analiza financiară prin faptul că are în vedere toate câștigurile potențiale (beneficiile) și pierderile (costurile), indiferent la cine se acumulează. **Rezultatele** se pot exprima în diverse moduri, inclusiv **rata internă a rentabilității**, valoarea netă actualizată și raportul cost-beneficiu.

Analiza SWOT (Puncte tari, Puncte slabe, Oportunități, Amenințări) – *SWOT analysis (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats)*

Analiza SWOT este un instrument de planificare strategică folosit pentru a evalua punctele tari, punctele slabe, oportunitățile și amenințările într-un **proiect** sau într-o acțiune de afaceri. Această analiză implică specificarea **obiectivului** acțiunii sau proiectului și identificarea factorilor interni și externi favorabili și nefavorabili atingerii obiectivului respectiv.

A-A

Asistență tehnică – *technical assistance*

Reprezintă sprijinul acordat Autorităților de Management, **Organismelor Intermediare** și beneficiarilor, în vederea creșterii nivelului de expertiză, respectiv competență instituțională și constă în finanțarea activităților de pregătire, management, monitorizare, evaluare, informare și control, precum și a activităților care urmăresc întărirea **capacității administrative** privind implementarea Fondurilor Structurale.

În cazul Programului Operațional Regional, sintagma “asistență tehnică” denuște **axa prioritară** ce are ca obiectiv sprijinirea Autorității de Management și a Organismelor Intermediare în implementarea eficientă a POR, respectiv asigurarea coerenței (sau corelării) intervențiilor, în vederea asigurării unei rate de **absorbție** ridicată pentru fondurile alocate.

Asociații de dezvoltare intercomunitară – *intercommunitary development associations*

Structuri de cooperare cu personalitate juridică, de drept privat, înființate conform Legii 215/2001 cu modificările și completările ulterioare, de unitățile administrativ-teritoriale pentru realizarea în comun a unor proiecte de dezvoltare de interes zonal sau regional ori furnizarea în comun a unor servicii publice.

Audit – *audit*

Procesul de verificare detaliată a unui sistem de management, de către un organism independent. Termenul

este folosit adesea pentru controalele efectuate de către **Autoritatea de Audit** conform Art. 16 din Regulamentul Comisiei 1828/2006. În afară de aceste controale, toate organizațiile implicate în gestionarea **programului operațional** vor fi supuse auditului de către propriile echipe interne de audit și, de asemenea, pot fi auditate de organisme externe de audit.

Autoritatea de Audit – *Audit Authority*

Autoritate sau organism național, regional sau local, care funcționează independent de **autoritatea de management** și de autoritatea de certificare desemnată de către fiecare stat membru pentru programul operațional. Este responsabilă cu verificarea funcționării eficiente a sistemului de management și control.

În România, autoritate de audit pentru fondurile structurale este Autoritatea de Audit de pe lângă Curtea de Conturi. Conform legislației aceasta are următoarele atribuții principale:

- audit de sistem, verificarea pe bază de eșanțion și audit final;
- verificări și audit extern asupra fondurilor structurale de care va beneficia România începând cu anul 2007;
- verificarea **cheltuielilor eligibile** declarate, pe bază de eșanțion reprezentativ;
- verificarea existenței și corectitudinii elementului de co-finanțare.

GLOSAR DE TERMENI

Autoritatea pentru Coordonarea Instrumentelor Structurale (ACIS) – Authority for the Coordination of Structural Instruments (ACSI)

Structură de management responsabilă cu coordonarea **Instrumentelor Structurale**. În România, această structură funcționează în cadrul Ministerului Economiei și Finanțelor.

Autoritate de Certificare și Plată – Certifying and Paying Authority

Structură organizatorică în cadrul Ministerului Economiei și Finanțelor, responsabilă cu certificarea sumelor cuprinse în **declarațiile de cheltuieli** transmise la Comisia Europeană și pentru primirea fondurilor transferate României din **Fondul European de Dezvoltare Regională, Fondul Social European și Fondul de Coeziune** și asigurarea transferului acestora către beneficiari, precum și a sumelor de **pre-finanțare** și co-finanțare aferente acestora din fonduri alocate de la bugetul de stat.

Autoritatea de Management pentru Programul Operațional Regional – Managing Authority for the Regional Operational Programme

Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor are responsabilitatea managementului, gestionării și implementării asistenței financiare din **instrumente structurale** ale Uniunii Europene pentru **Programul Operațional Regional** în cadrul perioadei de **programare** 2007 – 2013, în conformitate cu prevederile Hotărârii de Guvern nr. 497 din 2004 privind stabilirea cadrului instituțional

pentru coordonarea, implementarea și gestionarea **instrumentelor structurale** și ale Hotărârii de Guvern nr. 361 din 2007 privind organizarea și funcționarea Ministerului Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor. Rolul și atribuțiile Autorității de Management sunt prevăzute în Regulamentul CE nr. 1083/2006 care stabilește prevederile generale privind Fondul European pentru Dezvoltare Regională, Fondul Social European și Fondul de Coeziune.

Autoritatea Națională pentru Reglementarea și Monitorizarea Achizițiilor Publice (ANRMAPP) - National Authority for Regulating and Monitoring Public Procurement (NARMPP)

Instituție publică subordonată Guvernului care elaborează strategia privind **achizițiile publice** și asigură coerența acestora cu **acquis-ul** comunitar. ANRMAPP monitorizează și evaluează modul de atribuire a contractelor de achiziții publice și instruește personalul implicat în activități de achiziții publice.

Autorizarea cheltuielilor – authorisation of expenditure

Una dintre sarcinile Autorității de Management a POR. Autorizarea **cheltuielilor eligibile** este realizată pe baza verificării rapoartelor de progres și a **documentelor justificative** primite de la **beneficiar**.

A-C

Avans – *advance payment*

Sumă transferată de către **beneficiar** unui **contractor**, în baza **documentelor justificative**, conform legii, în cadrul unui proiect finanțat prin **Programul Operațional Regional**.

Axă prioritară – *priority axis*

Una dintre prioritățile strategice dintr-un **program operațional**; cuprinde un grup de operațiuni legate între ele și având **obiective** specifice măsurabile. (Regulamentul Consiliului nr. 1083 din 2006).

Beneficiar – *beneficiary*

Organismul, autoritatea, instituția sau societatea comercială din sectorul public ori privat, unitatea administrativ-teritorială, organismele prestatoare de servicii publice și de utilitate publică de interes local sau județean, responsabile pentru inițierea și implementarea **proiectelor** aprobate spre finanțare în cadrul **Programului Operațional Regional**.

Cadrul Național Strategic de Referință – *National Strategic Reference Framework*

Document aprobat de Comisia Europeană și negociat în prealabil cu România, ca stat membru, în urma evaluării **Planului Național de Dezvoltare**. CNSR conține contribuția din instrumentele structurale și celelalte resurse financiare pentru realizarea priorităților și măsurilor conținute în Planul Național de Dezvoltare. Prevederile acestui document se implementează prin intermediul

programelor operaționale.

Capacitate administrativă – *administrative capacity*

Abilitățile și competențele unei organizații de a implementa un **proiect**, respectând cerințele de gestionare a Fondurilor Structurale. Capacitatea administrativă se referă atât la beneficiarii finanțărilor, cât și la autoritățile de management pentru programele operaționale. Astfel, un **beneficiar** de fonduri nerambursabile trebuie să demonstreze că deține capacitatea necesară de a susține și implementa proiectul propus. Capacitatea sa este dată în principal de personal și instruirea acestuia, precum și de asigurarea co-finanțării. În mod similar, autoritățile de management care se ocupă de gestionarea **programelor operaționale** trebuie să aibă capacitatea administrativă de a implementa aceste programe în mod eficient. Întărirea capacității administrative a autorităților publice este obiectivul principal al Programului Operațional Sectorial “Dezvoltarea Capacității Administrative”.

Certificare – *certification*

Procesul de verificare a legalității cheltuielilor declarate, plătite și justificate în cadrul unei **operațiuni** cu finanțare prin Fondurile Structurale. Este necesară pentru a obține de la Comisia Europeană plățile intermediare și plata finală a fondurilor pentru programul operațional.

GLOSAR DE TERMENI

Cerere de pre-finanțare – pre-financing request

Solicitarea transmisă de **beneficiar** Autorității de Management sau **Organismului Intermediar** pentru efectuarea unei plăți în condițiile legale de acordare a pre-finanțării.

Cerere de rambursare – reimbursement claim

Este declarația **beneficiarului** privind **cheltuielile eligibile** efectuate pentru o **operațiune/proiect** într-o perioadă dată de timp. Cererea de rambursare a cheltuielilor efectuate este însoțită de un raport despre activitățile derulate în cadrul proiectului/operațiunii (raport de progres). Programul trimiterii solicitărilor de către **beneficiar** este stabilit prin contract – în mod obișnuit este lunar, dar poate fi și mai des dacă este necesar (de exemplu, în cazuri de proximitate față de ținta $N+3/N+2$).

Cererea de plată – payment application

Cererea pe care o face **autoritatea de certificare** către Comisie pentru plățile intermediare de fonduri pentru programul operațional, cu scopul de a obține **rambursarea cheltuielilor eligibile** certificate. Fiecare **cerere de plată** trebuie însoțită de o declarație de cheltuieli certificată; de obicei, autoritatea de certificare transmite astfel de cereri de trei ori pe an. Comisia face plăți într-un anumit an numai cu condiția ca data ultimă de depunere a cererii de plată să fie 31 octombrie al aceluși an. Comisia poate suspenda plata dacă **autoritatea**

de management nu a depus ultimul raport anual de implementare.

Cheltuieli conexe proiectului – project-related expenditure

Cheltuielile care intervin în derularea proiectelor finanțate din POR, fără de care **proiectul** nu poate fi implementat și care nu pot fi finanțate din **instrumente structurale**.

Cheltuieli eligibile – eligible expenditure

Cheltuieli realizate de către un **beneficiar**, aferente **proiectelor** finanțate în cadrul **programelor operaționale**, care pot fi finanțate atât din **instrumente structurale**, cât și din bugetul de stat și/sau din contribuția proprie a beneficiarului (Ordonanța nr. 29 din 2006, art. 1 alin. (2) lit. m).

Cheltuieli neeligibile – non-eligible expenditure

Cheltuieli inerente realizării **proiectelor** finanțate prin **Programul Operațional Regional**, care nu pot fi finanțate din instrumentele structurale sau din bugetul de stat, conform reglementărilor comunitare și naționale.

Cheltuieli rambursate – disbursed expenditure

Sume transferate din fondurile programului operațional de la **Autoritatea de Certificare și Plată** la **beneficiari**, prin intermediul Unității de Plată, pentru decontarea **cheltuielilor eligibile** efectuate de aceștia.

C-C

Coeziune teritorială – territorial cohesion
Sintagma prin care se înțelege distribuția echilibrată a activităților umane, pe întreg teritoriul Uniunii Europene. Este complementară coeziunii economice și sociale și transferă obiectivul de **dezvoltare durabilă** și echilibrată asumat de Uniune (prin Art. 2 al Tratatului asupra Uniunii) în termeni teritoriali. Coeziunea teritorială include accesul echitabil al cetățenilor și operatorilor economici la Serviciile de Interes Economic General (SGEI), indiferent de teritoriul pe care se află (Art. 16 al Tratatului).

Pentru a asigura coeziunea teritorială, miniștrii responsabili cu amenajarea teritoriului (spatial planning) au adoptat în 1999 **Perspectiva Europeană de Dezvoltare Spațială** (PEDS), care include între liniile sale directoare promovarea unei dezvoltări spațiale policentrice.

Co-finanțare publică – public co-financing

Sumele alocate din **fonduri publice** pentru finanțarea **cheltuielilor eligibile** aferente **proiectelor** finanțate în cadrul **Programului Operațional Regional**.

Co-finanțare privată – private co-financing

Orice contribuție la finanțarea **cheltuielilor eligibile**, alta decât din **fonduri publice**, aferentă **proiectelor** finanțate în cadrul **programelor operaționale**.

Comitet de evaluare – Assessment Committee

Un grup de experți aprobat de **autoritatea**

de management pentru a evalua din punct de vedere tehnic și financiar proiectele propuse spre finanțare.

Comitet de Monitorizare – Monitoring Committee

Organism care asigură coordonarea utilizării instrumentelor structurale în cadrul fiecărui program operațional, precum și urmărirea eficacității și calității implementării asistenței comunitare, modul de utilizare și **impactul** acesteia, cu respectarea prevederilor comunitare. (vezi Regulamentul Consiliului Uniunii Europene nr. 1083/2006 și HG nr. 765 din 11 iulie 2007).

Comitet Regional de Evaluare Strategică și Corelare – Regional Committee for Strategic Assessment and Correlation

Organismul regional, fără personalitate juridică, constituit în scopul evaluării gradului în care proiectele finanțabile în cadrul POR 2007–2013 pot contribui la atingerea obiectivelor strategiilor de dezvoltare a regiunilor, precum și a corelării la nivel regional a **proiectelor** finanțabile din **fonduri publice** (constituit conform HG nr. 764 din 11 iulie 2007).

Comitetul Regiunilor – Committee of the Regions

Creat în 1992 prin Tratatul de la Maastricht și înființat în 1994, Comitetul Regiunilor (COR) este un organism consultativ care permite reprezentanților autorităților locale și regionale să participe la procesul decizional al Uniunii Europene. Comitetul Regiunilor reprezintă o punte de legătură

GLOSAR DE TERMENI

între instituțiile europene și regiunile, orașele și comunele Uniunii Europene. COR este consultat de către Consiliu, Parlament și Comisie în domeniile care afectează interesele locale sau regionale: coeziune economică și socială, ocuparea forței de muncă, politică socială, rețele de transport transeuropene, energie și telecomunicații, educație și tineret, învățământ profesional, cultură, mediu, sănătate publică și transport. COR poate să formuleze opinii din proprie inițiativă.

Complementaritate – complementarity

Calitatea unui program sau a unei **operațiuni** de a contribui și la realizarea obiectivelor altor programe de dezvoltare, fără a se suprapune cu acestea.

Contract de finanțare – financing contract

Act juridic încheiat între **Autoritatea de Management/Organismul Intermediar și beneficiar**, prin care se confirmă finanțarea proiectului propus de beneficiar în cadrul unei **axe prioritare** a Programului Operațional Regional.

Contractor – contractor

Persoana fizică sau juridică, de drept public sau privat, cu care **beneficiarul** a încheiat contractul de execuție a unei lucrări, de furnizare a unor produse sau de prestare a unor servicii.

Contribuția în natură – in-kind contribution

Aportul în terenuri, clădiri, echipamente sau materiale pe care solicitantul de fonduri nerambursabile îl aduce în

derularea **proiectului** propus, ca parte a co-finanțării. Condițiile de utilizare a contribuției în natură sunt prevăzute în Hotărârea de Guvern privind regulile de eligibilitate a cheltuielilor efectuate în cadrul operațiunilor finanțate prin programele operaționale și prin Ordinele comune ale **Autorității de Management** și Ministerului Economiei și Finanțelor pentru aprobarea categoriilor de **cheltuieli eligibile** pentru fiecare domeniu major de intervenție.

Consiliul pentru Dezvoltare Regională – Regional Development Board

Organism regional deliberativ, fără personalitate juridică, care este constituit în baza Legii 151/1998 (ulterior modificată de Legea 315/2004) și funcționează pe principii partenoriale la nivelul fiecărei **regiuni de dezvoltare**, în scopul coordonării activităților de elaborare și monitorizare ce decurg din politicile de dezvoltare regională. Consiliul pentru Dezvoltare Regională este alcătuit din:

- președinții consiliilor județene ale regiunii de dezvoltare;
- un reprezentant al consiliilor locale municipale, orașenești și comunale din fiecare județ al regiunii.

În cazul regiunii de dezvoltare București-Ilfov, Consiliul pentru Dezvoltare Regională este alcătuit din președintele Consiliului Județean Ilfov, primarul general al municipiului București, din câte un reprezentant al fiecărui consiliu local de sector și din reprezentanți ai consiliilor locale din județul Ilfov, la paritate cu reprezentanții sectoarelor municipiului

C-D

București. Consiliul pentru Dezvoltare Regională este condus de către un președinte și un vicepreședinte (din județe diferite), aleși pentru un mandat de un an.

Contribuția națională – *national contribution*

Totalul sumelor cheltuite pentru implementarea Programului Operațional Regional, format din co-finanțarea publică, cheltuielile conexe și cheltuielile neeligibile.

Criterii de convergență – *convergence criteria*

Criteriile de convergență (cunoscute drept criteriile de la Maastricht) permit statelor membre ale Uniunii Europene să intre în a treia etapă a Uniunii Economice și Monetare Europene (UME), etapă în care pot adopta moneda euro.

Cele patru criterii principale se bazează pe Articolul 121(1) din Tratatul Comunității Europene și se referă la:

- 1 **Stabilitatea prețurilor:** înseamnă că un stat membru are o stabilitate durabilă a nivelului prețurilor și o rată medie a inflației, în cursul unei perioade de un an înaintea examinării, care nu poate depăși cu mai mult de 1,5% media aritmetică a ratelor inflației din cele trei state membre care au înregistrat cele mai bune rezultate în domeniul stabilității prețurilor. Inflația se calculează cu ajutorul indicelui prețurilor de consum pe o bază comparabilă, ținând seama de diferențele dintre definițiile naționale.
- 2 **Finanțele publice:**
  - **Deficitul bugetar anual:** raportul dintre deficitul bugetar anual și produsul intern brut (PIB) nu trebuie să depășească 3% la sfârșitul anului fiscal precedent. Dacă nu, cerința este să ajungă cât mai aproape de 3%. Numai în situații excepționale și de scurtă durată va fi acceptat un excendent de deficit bugetar.
  - **Datoria publică:** raportul dintre datoria brută a statului și PIB nu trebuie să depășească 60% la sfârșitul anului fiscal precedent. Chiar dacă nu se poate atinge ținta din cauza unor condiții specifice, raportul trebuie să scadă suficient de mult, apropiindu-se de valoarea de referință, într-un ritm satisfăcător.
- 3 **Participarea la mecanismul cursului de schimb al Sistemului Monetar European** înseamnă că un stat membru a respectat marjele normale de fluctuație prevăzute de mecanismul cursului de schimb al Sistemului Monetar European, fără să cunoască tensiuni grave cel puțin pe parcursul ultimilor doi ani dinaintea examinării. În special, statul membru nu a devalorizat din proprie inițiativă moneda națională față de euro.
- 4 **Convergența ratelor dobânzilor, în cursul unei perioade de un an înaintea examinării,** înseamnă că un stat membru a avut o rată a dobânzii nominală medie pe termen lung care nu a depășit cu mai mult de 2% pe cea a celor trei state membre care au înregistrat cele mai bune rezultate în

GLOSAR DE TERMENI

domeniul stabilității prețurilor. Ratele dobânzilor sunt calculate pe baza obligațiunilor de stat pe termen lung sau a unor titluri comparabile, ținând seama de diferențele dintre definițiile naționale.

Criterii de selecție a proiectelor – *project selection criteria*

Criteriile de selecție sunt definite și utilizate pentru stabilirea **proiectelor** care pot primi finanțare. Acestea vizează calitatea și maturitatea proiectului, măsura în care proiectul contribuie la atingerea obiectivelor unui program sau ale unei strategii, capacitatea operațională a solicitantului, sustenabilitatea proiectului. Criteriile de selecție a proiectelor trebuie aprobate de **Comitetul de Monitorizare** a Programului Operațional înainte de a fi utilizate.

Curtea Europeană de Conturi – *European Court of Auditors*

Instituție a Uniunii Europene care verifică dacă încasările și cheltuielile UE, precum și cele ale tuturor organismelor comunitare, au fost efectuate corect și legal. Activitatea derulată de Curtea de Conturi are un dublu scop: de a îmbunătăți gestionarea resurselor financiare și de a informa cetățenii europeni despre utilizarea **fondurilor publice** de către autoritățile care le gestionează.

Debite față de bugetul Uniunii Europene – *debts to the EU budget*

Sumele datorate bugetului Uniunii Europene ca urmare a nerespectării prevederilor legale comunitare sau a

altor documente încheiate ori convenite între Comisia Europeană și Guvernul României.

Declarația de cheltuieli – *statement of expenditure*

Formularul completat de către Autoritatea de Management și transmis Autorității de Certificare și Plată, conținând informații privind cheltuielile eligibile ale proiectelor finanțate în cadrul Programului Operațional, în vederea certificării acestora de către Autoritatea de Certificare și Plată către Comisia Europeană.

De minimis – *de minimis*

Măsură de ajutor de stat exceptată de la obligația notificării. Suma totală a ajutorului „de minimis” acordat unei întreprinderi nu va depăși 200 000 Euro într-o perioadă de trei ani.

Dezangajare – *de-commitment*

Retragerea resurselor financiare alocate unui **program operațional**. Este realizată de obicei de către Comisia Europeană.

Dezvoltare durabilă – *sustainable development*

Dezvoltare ce răspunde nevoilor actuale, fără a compromite nevoile generațiilor viitoare. **Dezvoltarea durabilă** în contextul programului operațional implică de obicei investiția în creșterea economică pe termen lung, protejând și îmbunătățind în același timp mediul și promovând oportunități egale și **incluziunea socială**.

D-E

Dezvoltarea spațială – *spatial development*

Se referă la evoluția teritoriilor sub toate aspectele (economic, social, de mediu, fizic). Printre acțiunile necesare pentru pregătirea politicilor de dezvoltare spațială se numără: observarea dezvoltării spațiale (de exemplu, în contextul programului ESPON – European Spatial Planning Observation Network), analiza tendințelor de dezvoltare spațială și studii de prognoză privind dezvoltarea spațială etc.

Politica dezvoltării spațiale este un concept destul de recent, apărut în anii '90 (când au fost adoptate **Perspectiva Europeană de Dezvoltare Spațială** – PEDS și **Principiile directoare** de la Hanovra). Pentru aplicarea principiilor acestor documente strategice este necesar să se asigure convergența diverselor politici publice implicate.

Dezvoltare spațială policentrică – *polycentric spatial development* Vezi **structură spațială policentrică**.

Dialog competitiv – *competitive dialogue*

Una dintre procedurile de selecție folosite pentru **achiziții publice**. Este utilizată în special în cazul atribuirii de contracte de concesiuni de lucrări publice care, de regulă, sunt mai complexe decât alte tipuri de activități. În cazul aplicării acestei proceduri, autoritatea contractantă conduce un dialog cu mai mulți candidați, pentru a identifica firmele care pot derula activitățile respective la standardele

solicitate. La sfârșitul acestui dialog, autoritatea contractantă realizează o listă cu candidații pe care îi consideră cei mai potriviți pentru participarea la **licitație**.

Documentul-cadru de implementare a POR – *Framework-Document for Implementation of the ROP*

Document programatic național elaborat pe baza Programului Operațional Regional care detaliază, pe domenii de intervenție, cine sunt **beneficiarii** proiectelor, activitățile eligibile, criteriile de eligibilitate și de selecție a **proiectelor**, mărimea alocărilor financiare, sistemul de implementare, monitorizare și **evaluare**.

Documente justificative – *proof of expenditure*

Documente cu valoare contabilă, fiscală, juridică sau tehnică care dovedesc efectuarea unor activități sau a unor plăți (cheltuieli) în cadrul unui **proiect**, ce stau la baza justificării cheltuielilor efectuate în cadrul proiectului.

Eroare sistemică – *systemic error*

Neregulă într-un sistem de management sau de control al unui **program operațional**. O eroare sistemică este gravă în special din cauza riscului ca toate cheltuielile înregistrate prin sistem să fie afectate. Statelor membre li se cere să efectueze corecturi financiare în eventualitatea erorilor sistemice grave, iar Comisia poate face la rândul ei astfel de modificări în cazul în care detectează erori sistematice necorectate. Resursele UE recuperate prin corectarea erorilor sistemice trebuie returnate Comisiei

GLOSAR DE TERMENI

și nu pot fi realocate altor proiecte din respectivul program operațional.

Eurostat – Eurostat

Biroul oficial de statistică al UE. Eurostat furnizează informații statistice instituțiilor Uniunii Europene, specialiștilor, jurnaliștilor și publicului larg. În același timp, Eurostat are misiunea de a coordona îmbunătățirea sistemelor statistice din statele candidate la aderare și din statele mai puțin dezvoltate.

Evaluare – evaluation

Proces care permite analizarea, în mod independent, a beneficiilor unei intervenții finanțate din **fonduri publice**, prin raportarea la anumite criterii, precum: **impactul** programelor finanțate, eficiența și eficacitatea lor, relevanța continuă pentru nevoile **beneficiarilor**, așa cum au fost acestea identificate în etapa de **programare**.

Evaluarea este definită de Comisia Europeană ca fiind „o analiză independentă a unei intervenții, în funcție de rezultatele, impactul și nevoile pe care respectiva intervenție intenționează să le satisfacă” (sursa - Comisia Europeană).

Evaluarea reprezintă un element-cheie în elaborarea și implementarea corespunzătoare a programelor finanțate prin intermediul instrumentelor structurale utilizate de UE pentru implementarea politicii de dezvoltare regională.

Există mai multe tipuri de evaluări, în funcție de stadiul ciclului de

programare: evaluarea ex-ante are loc în etapa elaborării programelor; **evaluarea intermediară** are loc în faza de implementare a programelor iar **evaluarea ex-post** are loc după finalizarea implementării programelor.

Evaluarea ex-ante – ex-ante evaluation

Tip de **evaluare** în care se analizează critic programele propuse, examinându-le **obiectivele**, planurile de implementare și **rezultatele** estimate, cu intenția de a determina dacă sunt cele mai potrivite intervenții pentru a îndeplini obiectivele relevante ale politicii respective.

Evaluările ex-ante reprezintă responsabilitatea statului membru și urmăresc optimizarea alocării resurselor bugetare prin programele operaționale și îmbunătățirea calității programării. Evaluările identifică și evaluează disparitățile, potențialul de dezvoltare, obiectivele propuse, rezultatele preconizate, coerența strategiilor propuse, valoarea adăugată comunitară, gradul de integrare a priorităților comunitare, rezultatele perioadei precedente de **programare** și calitatea procedurilor de monitorizare, evaluare și gestiune financiară.

Evaluarea intermediară – evaluation during the implementation period

Tip de **evaluare** în care se analizează în ce măsură programele sunt implementate în modul cel mai eficient și eficace, conform programării inițiale și se stabilește dacă programele sunt la fel de relevante ca în faza de **programare**, pentru satisfacerea

E-F

nevoilor identificate.

Evaluările pe parcursul perioadei de implementare sunt realizate de statele membre pe baza **rezultatelor** monitorizării **programelor operaționale**, în mod special a celor care indică o îndepărtare semnificativă de **obiectivele** stabilite inițial.

Evaluarea ex-post – ex-post evaluation

Tip de evaluare în cadrul căreia se **analizează impactul** programului, prin raportare la nevoile pe care acesta a urmărit să le satisfacă. Această evaluare determină totodată dacă efectele pozitive ale programului sunt sustenabile în timp și după finalizarea implementării programului.

Comisia efectuează o evaluare ex-post pentru fiecare **obiectiv**, în strânsă colaborare cu statul membru și autoritățile responsabile.

Evaluarea impactului asupra mediului – environmental impact assessment

Procedura prin care sunt identificate potențialele efecte negative ale unui program sau proiect asupra mediului. Există două tipuri de evaluări: evaluarea impactului asupra mediului (evaluarea individuală a unui proiect, public sau privat, care prin natura, dimensiunea sau localizarea sa ar putea avea efecte negative asupra mediului) și evaluarea strategică de mediu (când este vorba de un întreg program). Evaluările stabilesc nu doar efectele negative asupra

mediului, ci și măsurile de diminuare sau compensare a acestora.

Sunt necesare evaluări ale impactului asupra mediului în cazul unor proiecte cum ar fi construirea unui baraj, a unei autostrăzi, a unui aeroport sau a unei fabrici. Proiectele de infrastructură derulate prin POR trebuie să cuprindă evaluări privind impactul asupra mediului.

În ceea ce privește evaluarea strategică de mediu a POR, în urma parcurgerii procedurii evaluării de mediu, în conformitate cu prevederile H.G. 1076/2004, Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor a luat decizia de emiteră a avizului de mediu pentru Programul Operațional Regional pentru perioada 2007-2013.

Evaluare strategică – strategic assessment

Procesul de stabilire a gradului în care proiectele finanțabile în cadrul Programului Operațional Regional contribuie la atingerea obiectivelor strategiei de dezvoltare a regiunii, precum și de prioritizare a acestor proiecte.

Evaluare tehnică/financiară a cererii de finanțare – technical/financial assessment of the financing request

Reprezintă procesul de analiză detaliată a aspectelor legale, tehnice și financiare ale unui proiect, a fezabilității, costurilor, beneficiilor și sustenabilității acestuia, realizată de către un comitet de evaluare alcătuit din evaluatori independenți, pe baza unei grile de evaluare ce conține criterii și punctaje corespunzătoare.

GLOSAR DE TERMENI

Finanțare dublă – *double funding*

Această sintagmă se referă la finanțarea unei activități de două ori, din două surse diferite. Dacă un solicitant încearcă să obțină finanțare pentru activități susținute deja de o altă sursă, există riscul dublei finanțări. Elementele dublei finanțări ale unei operațiuni nu sunt eligibile și deci nu vor fi rambursate.

Finanțare încrucișată – *cross-financing*

Finanțarea încrucișată se referă la alocarea de bani dintr-un fond al Uniunii Europene într-altul. Această soluție este adoptată în cazul **programei operaționale** finanțate dintr-un singur fond european, dar care contribuie la atingerea obiectivelor ambelor fonduri. **Programul Operațional Regional** este finanțat doar prin Fondul European pentru Dezvoltare Regională și poate beneficia de finanțare încrucișată din **Fondul Social European**, în limita de 10% din fondurile comunitare alocate unei **axe prioritare**.

Finanțare nerambursabilă – *non-reimbursable funding*

Alocare financiară directă, acordată din **fonduri publice** pentru a facilita derularea unui proiect. În cazul POR, pentru a primi finanțare nerambursabilă, solicitantul trebuie să demonstreze că proiectul propus respectă criteriile menționate în Ghidul solicitantului și contribuie la atingerea obiectivelor de dezvoltare regională. Fondurile nerambursabile primite nu trebuie înapoiate, dacă sunt cheltuite corect, potrivit contractului

încheiat de **beneficiar** cu **Autoritatea de Management**. Finanțarea nerambursabilă se mai numește și grant.

Fondul de Coeziune – *Cohesion Fund*

Instrument structural înființat în 1993, cu scopul de a oferi ajutor financiar în domeniile mediu și infrastructură celor mai sărace state ale UE (statele cu un produs național brut sub 90% din media europeană), pentru a reduce decalajele de dezvoltare între membrii Uniunii. Fondul de Coeziune finanțează până la 85% din cheltuielile eligibile ale **proiectelor** majore care implică infrastructura de mediu și transport. În România, Fondul de Coeziune finanțează Programul Operațional Sectorial pentru Transport și Programul Operațional Sectorial pentru Mediu.

Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) – *European Agricultural Fund for Rural Development (EAFRD)*

FEADR este un instrument de finanțare a **Politicii Agricole Comune** în perioada 2007-2013. Are ca scop dezvoltarea agriculturii și a zonelor rurale, prin:

- sprijin acordat restructurării, pentru îmbunătățirea competitivității agriculturii și silviculturii;
- sprijin acordat îmbunătățirii condițiilor de mediu;
- îmbunătățirea calității vieții în mediul rural și încurajarea diversificării activităților economice.

În România, FEADR finanțează **Programul Național pentru Dezvoltare Rurală 2007-2013**.

F-I

Fondul European pentru Pescuit (FEP) – European Fisheries Fund (EFF)

Instrumentul prin care sunt finanțate obiectivele politicii Uniunii Europene în domeniul pescuitului. În România, FEP acționează pentru realizarea obiectivelor **Planului Național Strategic** pentru Pescuit și Acvacultură, asigurând sprijin financiar pentru restructurarea și dezvoltarea activităților piscicole, dezvoltarea acvaculturii și a prelucrării produselor piscicole.

Fondul European pentru Dezvoltare Regională (FEDR) – European Regional Development Fund (ERDF)

Fondul structural care sprijină regiunile europene mai puțin dezvoltate, prin finanțarea de investiții în sectorul productiv, în infrastructură, educație, sănătate, dezvoltare locală și prin sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii. FEDR finanțează până la 85% din cheltuielile eligibile care privesc dezvoltarea regională din România, prin **Programul Operațional Regional**. În afara acestui program, în România, FEDR co-finanțează următoarele **programe operaționale**: Transport, Mediu, Competitivitate, Asistență Tehnică, precum și programele de cooperare teritorială europeană.

Fondul Social European (FSE) – European Social Fund (ESF)

Instrumentul structural al Uniunii Europene care finanțează proiecte privind combaterea șomajului, stimularea antreprenoriatului, **incluziunea socială**

a persoanelor dezavantajate, creșterea productivității și îmbunătățirea calității muncii și a vieții, precum și îmbunătățirea sistemelor de educație și formare profesională. În România, două programe **operaționale** sectoriale sunt finanțate exclusiv prin acest fond: programul “Dezvoltarea Resurselor Umane” și programul “Dezvoltarea Capacității Administrative”.

Fonduri publice – public funds

Sume alocate din bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat, bugetul asigurărilor sociale de sănătate, bugetele fondurilor speciale, bugetul trezoreriei statului, bugetele locale, bugetele instituțiilor publice finanțate din venituri extrabugetare, bugetul Fondului Proprietății de Stat, ajutoare financiare externe acordate României sau instituțiilor publice, credite externe contractate sau garantate de stat ori de autorități ale administrației publice locale, precum și împrumuturi interne contractate de autorități ale administrației publice locale.

Formare profesională continuă – life-long learning

Educația pe tot parcursul vieții. Ea are ca scop adaptarea și îmbunătățirea cunoștințelor și abilităților oamenilor, pentru ca aceștia să aibă șanse sporite de angajare. **Programul Operațional Regional** sprijină formarea profesională continuă, prin investiții în învățământul tehnic și vocațional (**axa prioritară 3**, domeniul de intervenție 4, privind modernizarea învățământului românesc). Aceste investiții vor sprijini înființarea și

GLOSAR DE TERMENI

dezvoltarea campusurilor preuniversitare care se concentrează pe învățământul profesional și tehnic. Școlile de artă și meserii vor fi nucleele acestor campusuri preuniversitare și vor putea asigura infrastructura necesară centrelor de învățare continuă, în special în zonele rurale și dezavantajate.

Fraudă – fraud

Orice acțiune sau omisiune intenționată în legătură cu obținerea, utilizarea sau gestionarea fondurilor comunitare provenind din bugetul general al Comunităților Europene sau din bugetele administrate de acestea ori în numele lor, precum și/sau din bugetele de cofinanțare aferente, incriminată prin Codul penal, Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, cu modificările și completările ulterioare, sau prin alte legi speciale. La nivelul **programelor operaționale**, fraudă poate fi: orice **cerere de plată** pentru activități care nu au avut loc, o cerere care are o valoare mai mare decât costul real, sau care nu corespunde obiectivelor programului respectiv.

Ghidurile Strategice Comunitare – Community Strategic Guidelines

Ghidurile strategice adoptate de către Consiliul Uniunii Europene privind coeziunea economică, socială și teritorială în Uniunea Europeană. Ele definesc cadrul indicativ pentru intervenția Instrumentelor Structurale, ținând cont de alte politici comunitare relevante. Ghidurile sunt adoptate pentru

întreaga perioadă 2007-2013, dar sunt supuse unei evaluări la jumătatea acestui interval.

Grup-țintă – target group

Indivizi, grupuri sau organizații vizate de o strategie/un program/un proiect/o acțiune. Un grup-țintă poate fi reprezentat de persoane de o anumită vârstă, sex, stare civilă (ex. adolescenți, femei, persoane singure etc.). Mai multe criterii pot fi utilizate simultan.

Impact – impact

Rezultatul pe termen lung al implementării unui **program operațional** sau a unei **axe prioritare** a programului. În mod obișnuit, impactul se exprimă în termenii schimbărilor din rata de ocupare/șomaj, PIB, valoarea adăugată sau productivitatea în economie. Se pot defini două concepte de impact:

- impactul specific, ale cărui efecte survin după trecerea unei anumite perioade de timp, dar care sunt totuși legate în mod direct de măsurile luate și de **beneficiarii** direcți.
- impactul global, care are efecte pe termen lung, cu implicații nu numai asupra **beneficiarilor** direcți, ci asupra unor categorii mai largi de populație.

De obicei, impactul nu se măsoară la nivelul unei singure **operațiuni**.

Incluziunea socială – social inclusion

Incluziunea socială se referă la asigurarea accesului persoanelor defavorizate la locuri de muncă și integrarea lor în societate. Printre categoriile considerate

I-J

defavorizate se numără: persoanele cu dizabilități, persoanele de etnie romă, tinerii care părăsesc instituțiile de plasament, șomerii de lungă durată, tinerii șomeri, persoanele cu un nivel scăzut de școlarizare. Măsurile de incluziune socială se referă la sprijinirea accesului acestor persoane la un loc de muncă ce le poate asigura existența decentă, accesul la serviciile sociale și participarea la viața comunității. Prin măsurile de incluziune socială, persoanele din categoriile defavorizate primesc consiliere, instruire și participă la cursuri de calificare care le facilitează găsirea unui loc de muncă și implicarea în activități sociale.

Indicator – *indicator*

Prin definiție, un indicator folosește la măsurarea unui obiectiv ce urmează a fi atins, a unei resurse ce urmează a fi mobilizată, a unui efect ce va trebui obținut, a unui nivel calitativ sau a unei variabile contextuale. Un indicator furnizează informații cantitative, cu rolul de a ajuta factorii implicați în intervențiile publice să comunice, să negocieze și să ia decizii.

Un indicator cuantifică un element considerat relevant pentru activitatea de monitorizare și de evaluare din cadrul unui program. Un indicator bun trebuie să ofere informații simple, care pot fi ușor comunicate și înțelese atât de cel care îl furnizează, cât și de utilizator.

Indicatorii trebuie cuantificați la nivelul fiecărei **axe prioritare**, dar vor fi de asemenea folosiți la nivelul măsurilor/

domeniilor de intervenție și **operațiunilor** individuale. Indicatorul cuantificat se numește țintă.

Tipologia cea mai utilă în programele socio-economice este cea care face distincția între **indicatori de resurse**, **indicatori de rezultat imediat** (direct), **indicatori de rezultat** (indirect) și **indicatori de impact**. O categorie la fel de folositoare sunt indicatorii de context, care de multe ori sunt identici cu indicatorii de impact.

Indicatorii de resurse – *indicators of resources*

Tip de indicatori care oferă informații despre mijloacele financiare, umane, materiale, organizaționale sau regulatorii, utilizate în implementarea programelor.

Indicatori ai realizărilor imediate (ieșirilor) – *outputs indicators*

Tip de indicatori care reflectă ceea ce s-a produs ca urmare a activității desfășurate de program.

Indicatorii de rezultat – *results indicators*

Tip de indicatori care ilustrează avantajele imediate ale programului (sau, în mod excepțional, dezavantajele) obținute de **beneficiarii** direcți.

Indicatorii de impact – *impact indicators*

Tip de indicatori care reflectă efectele unui program, dincolo de interacțiunile directe și imediate cu **beneficiarii**. O categorie inițială de impacturi se referă

GLOSAR DE TERMENI

la acele consecințe asupra beneficiarilor direcți ai programului care apar sau care durează până la un termen mediu. O a doua categorie de impacturi constă în totalitatea consecințelor care afectează, pe termen scurt și mediu, persoane sau organizații care nu sunt beneficiari direcți.

Inginerie financiară – *financial engineering*

Formă de sprijin financiar, diferită de **finanțarea nerambursabilă** – de ex. împrumut subvenționat, fond de investiții de capital, fond de **capital de risc**, garanții de împrumuturi, rabaturi la rata dobânzii, fonduri pentru investiții în **parteneriate public-privat** etc. Uniunea Europeană a înființat trei tipuri de instrumente de inginerie financiară: **JASPERS, JESSICA și JEREMIE**.

Infrastructura socială – *social infrastructure*

Se referă la instituții care, prin serviciile pe care le oferă, răspund unor nevoi sociale ale individului (educație, asistență socială etc.): spitale, clinici, școli, licee, facultăți, grădinițe, azile, cămine pentru bătrâni, centre de plasament pentru copii, centre sociale etc.

Instrumente Structurale – *Structural Instruments*

Asistența financiară nerambursabilă primită de România, în calitate de stat membru al Uniunii Europene, prin intermediul **Fondului European de Dezvoltare Regională, Fondului Social European și Fondului de Coeziune**.

JASPERS (*Joint Assistance in Supporting Projects in European Regions*) – Asistență Comună pentru Susținerea Proiectelor din Regiunile Europene

Instrument de **inginerie financiară** prin care Comisia Europeană, Banca Europeană de Investiții și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare oferă asistență tehnică statelor membre pentru pregătirea unor proiecte de bună calitate în domeniile transport și mediu. În acest fel, solicitanții de fonduri pot beneficia de experiența acestor bănci în elaborarea, implementarea și **monitorizarea** proiectelor de amploare, cu bugete ridicate, finanțate din **Fondul de Coeziune** și din **Fondul European de Dezvoltare Regională**. JASPERS se adresează proiectelor de transport în valoare de peste 50 de milioane de euro și proiectelor de mediu de peste 25 de milioane de euro. Cele două bănci pot acorda împrumuturi proiectelor care beneficiază de asistență prin JASPERS. Asistența JASPERS poate fi orientată și spre alte sectoare care au o componentă de sprijinire a mediului, cum ar fi eficiența energetică și sursele regenerabile de energie, precum și sectoarelor de transport public, transport urban ecologic, feroviar, maritim și fluvial, intermodal, aerian, însă nu și coridoarelor europene. În iunie 2007, a fost înființat în România primul birou regional JASPERS care oferă consultanță gratuită pentru accesarea fondurilor europene.

JEREMIE (Joint European Resources for Micro and Medium Enterprises)

– Resurse Europene Comune pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii

Instrument de **inginerie financiară** care susține îmbunătățirea accesului la finanțare pentru IMM-uri și înființarea unor facilități pentru microcredite pentru perioada 2007-2013. Această inițiativă constă într-un acord între statele membre, Comisia Europeană și Grupul Băncii Europene de Investiții (BEI – format din Banca Europeană de Investiții și Fondul European de Investiții), prin care statele membre au posibilitatea să creeze conturi comune cu BEI, co-finanțate în cadrul **programelor operaționale** și administrate de BEI, pentru a sprijini accesul IMM-urilor la finanțare și pentru dezvoltarea sistemului de microcredite. Acordul trebuie să respecte legislația comunitară, inclusiv regulile privind ajutorul de stat și **achizițiile publice**. Programul este coordonat, în România, de Ministerul Economiei și Finanțelor.

JESSICA (Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas)

– Sprijin European Comun pentru Investiții Durabile în Zonele Urbane

Inițiativă a Comisiei Europene, în cooperare cu Banca Europeană de Investiții (BEI) și Banca pentru Dezvoltare a Consiliului Europei pentru a promova investițiile durabile, creșterea economică și crearea locurilor de muncă, în zonele urbane din Europa. Obiectivul acestui instrument este de a prezenta soluții financiare “la cheie” (combinația de fonduri nerambursabile, împrumuturi

și alte produse financiare) pentru implementarea proiectelor integrate privind dezvoltarea și regenerarea urbană. JESSICA va oferi autorităților de management ale **programelor operaționale** posibilitatea de a profita de expertiza externă și de a avea acces sporit la împrumuturi de capital pentru promovarea dezvoltării urbane, inclusiv la împrumuturi pentru locuințe sociale, acolo unde este cazul.

Licitația deschisă de proiecte – open call for project proposals

Cerere oficială a Autorității de Management sau a **Organismului Intermediar**, adresată **potențialilor solicitanți** și în care sunt prezentate sintetic condițiile de depunere și eligibilitate a cererilor de finanțare în cadrul unei **axe prioritare** sau a unui domeniu major de intervenție dintr-un **program operațional**.

Loc de muncă echivalent cu normă întreagă (LEN) – full time equivalent job

În România, o normă întreagă reprezintă 40 de ore standard de muncă pe săptămână (sau 30 de ore, în cazul tinerilor sub 18 ani). Locurile de muncă echivalente unei norme întregi iau în calcul mai multe locuri de muncă cu program redus (ex. jumătate de normă), care, per total, echivalează cu o normă întreagă – de ex. două servicii cu program parțial de câte 20 de ore pe săptămână fiecare vor fi clasificate ca un loc de muncă echivalent cu norma întreagă (LEN) în formularul de cerere de finanțare pentru POR sau

GLOSAR DE TERMENI

atunci când solicitanții de fonduri trebuie să specifice numărul de locuri de muncă ce vor fi create prin proiectul lor.

Managementul riscului – risk management

Managementul riscului este o activitate conceptual distinctă de aprecierea și evaluarea riscului, implicând o metodologie referitoare la modalitățile de intervenție în cazurile de risc de sănătate, de siguranță publică și de mediu.

Metodologia de selecție a proiectelor – project selection methodology

Acoperă întreaga gamă de proceduri privind **verificarea eligibilității** cererilor de finanțare și evaluarea acestora pentru a stabili dacă se încadrează din punct de vedere strategic în obiectivele programului. Metodologia include grile de punctaj, liste de verificare etc.

Microîntreprindere – microenterprise

Conform Legii nr. 346/2004 privind stimularea înființării și dezvoltării IMM, cu modificările și completările ulterioare, microîntreprinderile au până la 9 salariați și realizează o cifră de afaceri anuală netă sau dețin active totale de până la 2 milioane de euro, echivalent în lei.

Monitorizare - monitoring

Supravegherea și verificarea activităților derulate în cadrul unui **proiect** sau program. Monitorizarea proiectelor este realizată atât prin verificarea documentației primite de la beneficiar, cât și prin vizite la fața locului. Prin acest proces, **Autoritatea de Management**

constată în ce stadiu se află proiectul, cum decurge implementarea sa, dacă progresul înregistrat este conform **rezultatelor** previzionate și dacă termenele stabilite sunt respectate.

Neregulă – irregularity

Orice abatere de la legalitate, regularitate și conformitate, precum și orice nerespectare a prevederilor memorandumurilor de finanțare, memorandumurilor de înțelegere, acordurilor de finanțare privind asistența financiară nerambursabilă acordată României de Comunitatea Europeană, precum și a prevederilor contractelor încheiate în baza acestor memorandumuri /acorduri, rezultând dintr-o acțiune sau omisiune a operatorului economic, care, printr-o cheltuială neeligibilă, are ca efect prejudicierea bugetului general al Comunității Europene și/sau a bugetelor prevăzute la art.1 alin (2) lit. a) – f) și i) din Legea nr. 500 din 2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare, și la art. 1 alin (2) lit. a) – d) din Legea 273 din 2006 privind finanțele publice locale cu modificările și completările ulterioare.

Nomenclatorul Unităților Statistice Teritoriale (NUTS) – Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS)

Sistem de clasificare a regiunilor din Uniunea Europeană, folosit de Comisia Europeană, conform Reglementării CE nr. 1059/2003 privind stabilirea Nomenclatorului Unităților Statistice Teritoriale. România are 8 zone de tip NUTS II (regiunile de dezvoltare, cu

O-P

populație cuprinsă între 800 000 și 3 000 000 locuitori) și 42 de zone de tip NUTS III (județele).

Obiectiv - *objective*

Declarație explicită a efectelor urmărite printr-un proiect. Obiectivele unui proiect trebuie să fie specifice, măsurabile, realizabile, relevante și integrate într-un anumit interval de timp (de reținut acronimul SMART – *Specific, Measurable, Achievable, Relevant and Timebound*). În caz contrar, nu poate fi verificată atingerea acestor obiective. Obiectivele unui proiect sunt subordonate țintei strategice a acestuia. Fiecare obiectiv trebuie realizat printr-o serie de activități. Dacă ținta unui proiect este, spre exemplu, modernizarea unui spital, atunci obiectivele acestuia ar putea fi: reabilitarea interiorului spitalului în termen de 6 luni de la demararea proiectului, reabilitarea exteriorului în termen de 3 luni de la demararea proiectului și dotarea spitalului în termen de 12 luni de la demararea proiectului.

Obiectivul Convergență – *Convergence Objective*

Unul dintre cele trei obiective ale **politicii de coeziune** a UE (celelalte două fiind Obiectivul Competitivitate regională și ocuparea forței de muncă și **Obiectivul Cooperare Teritorială Europeană**). Obiectivul Convergență urmărește să stimuleze dezvoltarea economică a regiunilor rămase în urmă, prin:

- Investiții în capital uman și fizic care duc la îmbunătățirea condițiilor necesare pentru creșterea economică și a locurilor de muncă;

- Inovare și dezvoltare a societății bazate pe cunoaștere;
- Încurajarea adaptabilității la schimbările economice și sociale;
- Protecția mediului;
- Îmbunătățirea eficienței administrative.

Obiectivul Cooperare Teritorială – *Territorial Cooperation Objective*

Vezi **Politica de cooperare teritorială**.

Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF) – *European Anti-Fraud Office*

Organism independent, din cadrul Comisiei Europene, care răspunde de combaterea **fraudei** în utilizarea fondurilor provenind din bugetul Uniunii Europene.

ONG (organizație neguvernamentală) – *non-governmental organisation*

Persoane juridice de drept privat: asociații sau fundații non-profit care acționează în beneficiul public general sau comunitar, sau/și în beneficiul personal nepatrimonial al membrilor. Domeniile considerate de interes general sunt: dezvoltarea economică, socială și culturală, apărarea drepturilor și libertăților omului, promovarea sănătății, educației, științei, artelor, tradițiilor, culturii, conservarea monumentelor culturale, asistență socială pentru copii, săraci, persoane defavorizate, vârstnici, protecția mediului, sprijinirea sportului, a religiei etc. Prin interes comunitar se înțelege interesul unui grup la nivel de cartier, oraș, sau pe criterii de orientare religioasă, profesională etc. Partidele

GLOSAR DE TERMENI

politice, sindicatele, cultele religioase nu intră în categoria ONG-urilor.

ONG-urile au un scop și un set de obiective, statut și regulamente interne de funcționare. Pot realiza unele venituri din activități de tip economic, dar acestea trebuie investite pentru a finanța activitățile organizației.

Operațiune – operation

Un proiect sau grup de proiecte de același tip propus spre finanțare în cadrul programului. Operațiunea este implementată de unul sau mai mulți beneficiari și urmărește realizarea obiectivelor unuia dintre domeniile de intervenție ale unei axe prioritare.

Organism Intermediar – Intermediary Body

Reprezintă instituția desemnată de **Autoritatea de Management** care, prin delegare de atribuții de la aceasta, implementează axele prioritare/domeniile de intervenție din **Programul Operațional Regional** 2007-2013.

În conformitate cu prevederile Hotărârii de Guvern nr. 497 din 2004, pentru Programul Operațional Regional au fost desemnate cele opt **Agenții pentru Dezvoltare Regională**.

Pentru domeniul major de intervenție "Promovarea potențialului turistic și crearea infrastructurii necesare, în scopul creșterii atractivității României ca destinație turistică", Organism Intermediar este Ministerul pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii, Comerț, Turism și Profesii Liberale.

Parteneri – partners

Solicitanții de finanțare prin POR pot acționa individual sau în parteneriat cu alte organizații, pe baza unui **acord de parteneriat**. Partenerii solicitantului participă la elaborarea, implementarea și evaluarea **proiectului**, iar costurile asumate de aceștia sunt eligibile în aceleași condiții cu cele asumate de beneficiarul finanțării nerambursabile. Prin urmare, partenerii trebuie să respecte aceleași criterii de eligibilitate ca și solicitanții.

Parteneriatul public-privat (PPP) – public-private partnership

Aranjamentele contractuale între entități publice și private vizând oferirea unei game largi de servicii, de la infrastructură la telecomunicații, apă, sprijin financiar, finanțări inovatoare, servicii publice generale, educație și cercetare, pe baza unor beneficii reciproce. Parteneriatele de acest fel sunt atractive având în vedere existența unor **fonduri publice** limitate și nevoia de a spori calitatea și eficiența serviciilor publice. Vezi Ghidul pentru parteneriate publice-privat de succes: http://europa.eu.int/comm/regional_policy/themes/infotech_en.htm.

Parteneriate urban-rural – urban-rural partnerships

Legături trans-spațiale (cum ar fi fluxurile de persoane, de bunuri, de bani, de informații și de deșeuri), dar și legături între sectoare (de exemplu, între agricultură, servicii și producție). Într-un sens mai larg, ele includ și activitățile „rurale” care se desfășoară în centrele

P-P

urbane (cum ar fi agricultura urbană) și activitățile adesea clasificate ca „urbane” (cum ar fi producție și servicii) care se desfășoară în localitățile rurale. În ultimele decenii, interacțiunile urban-rural s-au intensificat în întreaga Europă, în ceea ce privește fluxurile de navetiști, activitățile de recreere și de petrecere a timpului liber, așezarea și influența orașelor în zonele rurale, locația funcțiilor și a activităților anterior urbane în zonele rurale etc. Cu alte cuvinte, influența urbană a orașelor asupra zonelor rurale a crescut.

Legăturile urban-rural sunt importante pentru atingerea unei dezvoltări economice echilibrate și pentru reducerea vulnerabilității regiunilor rurale defavorizate. Interacțiunile rural-urban au adesea influențe importante asupra utilizării și managementului resurselor naturale, în special la interfața periurbană. Pentru promovarea unei dezvoltări teritoriale armonioase, se înființează parteneriate urban-rural între comunitățile urbane și rurale (reprezentate, în general, de autoritățile locale, dar implicând și societatea civilă) având drept scop furnizarea de servicii, protecția resurselor naturale și de mediu, favorizarea contactelor regulate între comunitățile urbane și rurale, dezvoltarea sinergiilor economice etc.

Patrimoniul Mondial UNESCO – UNESCO World Heritage

Patrimoniul Mondial al UNESCO (UNESCO World Heritage List) include 851 de obiective. Acestea fac parte din

moștenirea culturală și naturală pe care Comitetul Patrimoniului Mondial (World Heritage Committee) o consideră ca având o valoare universală remarcabilă. Patrimoniul UNESCO include 660 de obiective culturale, 166 naturale și 25 mixte, în 141 de state. Obiectivele din România aflate pe lista UNESCO sunt: bisericile cu picturi murale din nordul Moldovei, Mănăstirea Horezu, satele cu biserici fortificate din Transilvania, cetățile dacice fortificate din Munții Orăștiei, centrul istoric din Sighișoara, ansamblul de biserici din lemn din Maramureș, Rezervația Biosferei Delta Dunării.

Păstrarea documentelor – retention of documents

Autoritatea de Management trebuie să se asigure că toate documentele necesare pentru justificarea cheltuielilor și realizarea misiunilor de **audit** în cadrul **programului operațional** sunt disponibile pe toată durata procesului de audit pentru Comisie și Curtea de Conturi, timp de trei ani după încheierea programului operațional sau după închiderea parțială a acestuia. Documentele trebuie păstrate pe suporturi de date general acceptate, fie în original, fie în versiuni atestate ca fiind în conformitate cu originalele.

Perspectiva Europeană de Dezvoltare Spațială (PEDS) – European Spatial Development Perspective (ESDP)

Document politic de referință aprobat de către Consiliul Informal al Miniștrilor responsabili cu amenajarea teritoriului din UE, la Potsdam în 1999.

PEDS promovează o abordare integrată a dezvoltării și reprezintă un document

GLOSAR DE TERMENI

strategic care orientează cadrul politicilor sectoriale care au **impact** spațial în vederea unei dezvoltări teritoriale echilibrate și durabile la nivel european.

Cele trei principii-cheie pe care se bazează sunt următoarele:

- dezvoltarea unui sistem urban policentric și echilibrat și a unui nou tip de relație între zonele urbane și rurale;
- asigurarea accesului egal la infrastructura de cunoaștere;
- **dezvoltarea durabilă**, managementul inteligent al patrimoniul natural și cultural.

Pista de audit – *audit trail*

Stabilirea fluxurilor informațiilor, atribuțiile și responsabilitățile referitoare la acestea, precum și arhivarea documentației justificative complete, pentru toate stadiile desfășurării unei acțiuni, care să permită totodată reconstituirea **operațiunilor** de la suma totală până la detalii individuale și invers (art. 2 lit I din Legea nr. 672 / 2002 privind **auditul** public intern).

Autoritatea de Management trebuie să se asigure că toate documentele necesare pentru justificarea cheltuielilor efectuate în cadrul **programului operațional** sunt disponibile pe toată durata procesului de **audit** efectuat de Comisia Europeană și de **Autoritatea de Audit** din statul membru, timp de trei ani după încheierea programului operațional sau după închiderea parțială a acestuia. Documentele trebuie păstrate pe suporturi de date general acceptate,

fie în original, fie în versiuni atestate ca fiind în conformitate cu originalele.

Plan de comunicare – *communication plan*

Documentul conceput de către **Autoritatea de Management** a unui **program operațional** prin care se stabilesc obiectivele, grupurile-țintă, strategia, conținutul și bugetul măsurilor de informare și de publicitate.

Plan de dezvoltare regională – *regional development plan*

Planul de Dezvoltare Regională este principalul instrument de planificare strategică multianuală a unei **regiuni de dezvoltare**.

Planul de Dezvoltare Regională conține profilul economic și social al regiunii de dezvoltare, strategia de dezvoltare regională și **programarea** financiară multianuală a priorităților și măsurilor de dezvoltare regională, luând în considerare toate sursele de finanțare: buget de stat, bugete locale, surse private, sprijinul financiar al UE, precum și alte fonduri externe rambursabile sau nerambursabile.

Planul Național de Dezvoltare (PND) – *National Development Plan (NDP)*

Documentul de planificare strategică și **programare** financiară multianuală, care are ca scop să orienteze și să stimuleze dezvoltarea economică și socială a țării pentru atingerea obiectivului de realizare a coeziunii economice, sociale și teritoriale.

P-P

România, ca și noile state membre din Uniunea Europeană, a fost solicitată de Comisia Europeană să elaboreze Planuri Naționale de Dezvoltare pentru accesarea fondurilor de preaderare de tip structural (Phare, Ispa și Sapard) și, ulterior aderării, pentru accesarea instrumentelor structurale (fonduri structurale și de coeziune).

Planul Național Strategic / Programul Național de Dezvoltare Rurală – National Strategic Plan / National Rural Development Programme

Planul Național Strategic pentru România este un document elaborat în baza Regulamentului Consiliului (CE) nr. 1698/2005, din 20 septembrie 2005, privind sprijinul pentru dezvoltare rurală prin **Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală** (FEADR).

Măsurile Planului Național Strategic acoperă perioada de **programare** 2007-2013 și respectă prevederile **Ghidurilor Strategice Comunitare** referitoare la mediul rural.

Planul Național Strategic reprezintă baza pentru elaborarea și implementarea Programului Național de Dezvoltare Rurală pentru perioada 2007-2013, finanțat din Fondul European pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală (instrument de finanțare creat de Uniunea Europeană pentru a sprijini țările membre în procesul de implementare a **politicii agricole comune**) printr-un buget de aproximativ 8,02 miliarde euro.

Obiectivul general al Programul Național de Dezvoltare Rurală constă în dezvoltarea unei agriculturi competitive bazate pe cunoaștere și inițiativă privată, capabilă de o evoluție uniformă pe termen lung, care să asigure atât un standard de viață decent, cât și premisele realizării coeziunii economice și sociale la nivel național, regional și local.

Perioadă eligibilă – eligible period

Perioada în care **proiectele (operațiunile)** pot primi finanțare prin **programul operațional**.

Plan de afaceri – business plan

Documentul care descrie în detaliu drumul de parcurs al unei companii într-o anumită perioadă de timp. Acesta include misiunea, obiectivele, strategia și planurile de acțiune pentru derularea unei activități specifice pe parcursul unei perioade viitoare determinate.

Planificare spațială – spatial planning

Activitatea de planificare a teritoriului, cuprinzând strategii, politici și programe sectoriale, precum și documentații specifice integrate în scopul **dezvoltării spațiale** echilibrate și durabile; ansamblu de metode utilizate de sectorul public pentru a asigura o organizare rațională a teritoriului, protecția mediului și atingerea obiectivelor economice și sociale (conform principiilor **dezvoltării durabile**).

Planificarea spațială este expresia spațială a patru tipuri de politici: economice, sociale, ecologice și culturale (Carta europeană a amenajării teritoriului – Carta de la Torremolinos, 1983).

GLOSAR DE TERMENI

Caracteristicile generale ale planificării spațiale europene sunt:

1. existența unei legislații specifice;
2. responsabilități la toate nivelurile administrative;
3. competențe diferențiate;
4. relații ierarhizate între nivelurile teritoriale;
5. existența de planuri structurale/directoare și planuri obligatorii/reglementatoare;
6. existența unei corespondențe a planurilor;
7. o procedură de actualizare ciclică a planurilor;
8. participarea populației;
9. planurile - ca instrument și suport al politicilor specifice;
10. integrarea economică, socială, ecologică și spațială.

Planificarea dezvoltării spațiale este o parte din procesul complex de planificare a dezvoltării unei comunități umane, o parte fundamentală, odată ce spațiul/teritoriul este în același timp suportul fizic al dezvoltării și una din resursele esențiale pentru aceasta.

Plata directă – *direct payment*

Transferul sumelor reprezentând **pre-finanțare** sau al sumelor din **instrumente structurale**, precum și al co-finanțării suportate din surse de la bugetul de stat, direct de la **Autoritatea de Certificare și Plată** la beneficiar.

Plata indirectă – *indirect payment*

Transferul indirect al sumelor destinate unui proiect finanțat prin **Programul**

Operațional Regional, de la **Autoritatea de Certificare și Plată** la beneficiar, prin intermediul Unității de Plată.

Poli urbani de creștere – *urban growth poles*

Orașe care au legături socio-economice intense cu zonele înconjurătoare și care acționează ca centre de dezvoltare, având capacitatea de a iradia dezvoltare în întreaga regiune. Poli urbani de creștere prezintă oportunități economice și de angajare pentru oamenii și comunitățile din zonele învecinate.

Politica Agricolă Comună (PAC) – *common agricultural policy*

Politica Agricolă Comună este o politică prioritară a Uniunii Europene, care utilizează aproape 50% din bugetul comunitar. Politica Agricolă Comună urmărește:

- asigurarea unui nivel de viață decent pentru producătorii agricoli prin acordarea de subvenții consistente pentru fermieri din fondurile comunitare;
- asigurarea unor prețuri echitabile ale produselor agricole pentru consumatori;
- creșterea calității produselor agro-alimentare, ca urmare a respectării standardelor comunitare;
- protejarea mediului și respectarea standardelor de bunăstare a animalelor;
- posibilitatea creșterii economice în zonele sărace, ca urmare a aplicării programelor de dezvoltare rurală;

P-P

- creșterea investițiilor străine în agricultură și industria alimentară.

Politica comună de transport – common transport policy

Politică a UE al cărei obiectiv este îndepărtarea obstacolelor de la granițele dintre statele membre, pentru a facilita libera circulație a persoanelor și bunurilor. În acest scop, obiectivele sale principale sunt: finalizarea pieței interne a transportului, asigurarea **dezvoltării durabile**, gestionarea programelor de finanțare și **planificare spațială**, îmbunătățirea siguranței în transport și dezvoltarea cooperării internaționale.

Politica europeană în domeniul concurenței – European competition policy

Politică europeană care urmărește să garanteze unitatea pieței interne și să evite monopolizarea prin împărțirea acesteia între anumite firme, în urma unor înțelegeri private. Piețele pot fi monopolizate ca rezultat al unor înțelegeri cu caracter restrictiv sau al fuziunilor. Prin politica în domeniul concurenței încearcă să evite ca una sau mai multe firme să-și utilizeze în mod impropriu puterea economică în detrimentul firmelor mai slabe (abuz de poziție dominantă). De asemenea, trebuie să împiedice guvernele statelor membre să distorsioneze regulile prin discriminare pozitivă-subvenții acordate întreprinderilor de stat sau prin favorizarea companiilor din sectorul privat.

Politica de Coeziune – cohesion policy

Politică a UE care urmărește reducerea disparităților socio-economice dintre statele membre și dintre regiunile mai bogate și cele mai sărace, prin intervenția **Instrumentelor Structurale** din Programele Operaționale. Politica de Coeziune este cel de-al doilea domeniu major de politică a UE, în termeni financiari.

Finanțările sunt acordate în cadrul programelor de dezvoltare multianuale, iar actuala perioadă de **programare** cuprinde intervalul 2007-2013. Pentru perioada 2007-2013 au fost identificate trei obiective de intervenție ale politicii de coeziune:

- o Convergență – sunt eligibile regiuni cu PIB <75% din media UE (pentru finanțări din **Fondul European de Dezvoltare Regională și Fondul Social European**) sau state membre cu PNB <90% din media comunitară (pentru finanțări din **Fondul de Coeziune**);
- o Competitivitate regională și ocuparea forței de muncă – pentru regiunile care nu sunt eligibile pentru **Obiectivul Convergență** (obiectiv finanțat prin Fondul European de Dezvoltare Regională și Fondul Social European);
- o Cooperare teritorială europeană – pentru regiuni de graniță și transfrontaliere (obiectiv finanțat prin Fondul European de Dezvoltare Regională).

GLOSAR DE TERMENI

Politica de cooperare teritorială / Obiectivul Cooperare teritorială – Territorial Cooperation Policy / Territorial Cooperation Objective

Întărirea cooperării transfrontaliere prin inițiative comune locale și regionale, întărirea cooperării transnaționale prin acțiuni care să conducă la dezvoltare teritorială integrată în directă legătură cu prioritățile comunitare, precum și întărirea cooperării interregionale și a schimburilor de experiență la diferite nivele de interes.

Potențiali solicitanți – potential applicants

Entitățile care se încadrează în condițiile de eligibilitate stabilite pentru obținerea de finanțare prin Programul Operațional Regional (POR). Printre potențialii solicitanți de fonduri prin POR se numără: autoritățile administrației publice centrale și locale, companiile private, universitățile, furnizorii de servicii sociale, organizațiile neguvernamentale etc. Lista potențialilor beneficiari pentru fiecare domeniu de intervenție se stabilește prin Programul Operațional Regional și Documentul-Cadru de Implementare a POR.

Pre-finanțare – pre-financing

Sume transferate din bugetul de stat sau din **instrumente structurale** către un beneficiar, cu excepția celor din sectorul privat (dacă prin acest transfer nu se intră sub incidența prevederilor legale cu privire la **ajutorul de stat**) ori a unei **organizații neguvernamentale** - prin plată directă sau prin **plată indirectă** - pentru lichidarea angajamentelor de plată față de un **contractor**, în stadiul

inițial de implementare a **proiectelor**, în baza unui **contract de finanțare** încheiat între **beneficiar și Autoritatea de Management/Organismul intermediar responsabil/responsabilă**, în vederea asigurării derulării corespunzătoare a proiectelor.

Principiul egalității de șanse – equal opportunities principle

Principiu care presupune tratamentul egal al persoanelor sau grupurilor, indiferent de sex, naționalitate, dizabilități, religie, orientare sexuală. Reprezintă una dintre temele orizontale ale **Programului Operațional Regional** – temă care trebuie respectată în implementarea tuturor proiectelor cu finanțare prin POR.

Principiul “poluatorul plătește” – “polluter pays” principle

Principiu al politicii de mediu a Uniunii Europene potrivit căruia firmele care produc daune mediului trebuie să suporte costurile de compensare în caz de poluare.

Principiile directoare pentru dezvoltarea teritorială durabilă a continentului european, Hanovra – Guiding principles for sustainable spatial development of the European continent, Hanovra

Document adoptat la Conferința Europeană a Miniștrilor Responsabili cu Amenajarea Teritoriului, la Hanovra, în septembrie 2000.

Principiile directoare pentru dezvoltarea teritorială durabilă a continentului

P-R

europene vizează asigurarea coerenței abordărilor economice și sociale în raport cu teritoriul și cu funcțiile ecologice și culturale ale acestuia. Aplicarea principiilor directoare necesită o cooperare strânsă între amenajarea teritoriului și politicile sectoriale care influențează structurile teritoriale ale Europei (politicile de dezvoltare teritorială).

Principiile directoare sunt:

1. Promovarea coeziunii teritoriale prin intermediul unei dezvoltări socio-economice echilibrate și prin creșterea competitivității.
2. Stimularea dezvoltării generate de funcțiunile urbane și îmbunătățirea relațiilor dintre orașe și sate.
3. Promovarea unor condiții de accesibilitate mai echilibrate.
4. Facilitarea accesului la informații și cunoaștere.
5. Reducerea degradării mediului.
6. Valorificarea și protecția resurselor și patrimoniului natural.
7. Valorizarea patrimoniului cultural ca factor de dezvoltare.
8. Dezvoltarea resurselor energetice în menținerea securității.
9. Promovarea turismului durabil și de calitate.
10. Limitarea preventivă a efectelor catastrofelor naturale.

Programare – programming

Procesul de planificare a Fondurilor Structurale care se concretizează în programe multianuale de dezvoltare.

Program operațional – operational programme

Document strategic de **programare** elaborat de statul membru și aprobat de Comisia Europeană, prin care este stabilită o strategie de dezvoltare sectorială sau regională printr-un set de priorități coerente.

Programul Operațional Regional – Regional Operational Programme

Program care implementează elemente importante ale Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională a Planului Național de Dezvoltare, contribuind, alături de celelalte **Programe Operaționale**, la realizarea obiectivului Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională a PND și Cadrului Național Strategic de Referință, anume diminuarea disparităților între regiunile de dezvoltare ale României.

Programul Național de Dezvoltare Rurală – National Rural Development Programme

Vezi **Planul Național Strategic**.

Proiect – project

Proiectul reprezintă o serie de lucrări și/ sau achiziții de bunuri sau servicii menite să ducă la realizarea unui scop indivizibil precis de natură tehnică, economică sau socială care are obiective clar identificate și măsurabile.

Proiect generator de venituri – revenue-generating project

Potrivit Art. 55 (1) din Regulamentul Consiliului Uniunii Europene nr. 1083/2006, orice operațiune care implică

GLOSAR DE TERMENI

o investiție într-o infrastructură a cărei utilizare este supusă unor redevențe suportate direct de utilizatori sau orice operațiune care implică vânzarea sau închirierea unui teren sau a unui imobil sau orice altă furnizare de servicii contra unei plăți.

Proiecte majore – *major projects*

Conform Regulamentului Consiliului Uniunii Europene nr. 1083/2006, proiecte de mediu cu valoare totală de peste 25 de milioane de euro, precum și proiecte din orice alt domeniu cu valoare de peste 50 de milioane de euro. Proiectele majore sunt aprobate individual de Comisia Europeană.

Rambursarea cheltuielilor - *reimbursement of expenditure*

Transferarea de către **Autoritatea de Management** a unor sume din fondurile **programului operațional** pentru decontarea **cheltuielilor eligibile** efectuate de beneficiari.

Raportul anual de implementare – *annual implementation report*

Document elaborat pentru a sprijini managementul programelor cu finanțare din **instrumente structurale**, prin **monitorizarea** progresului și evaluarea **rezultatelor** înregistrate în implementarea programelor. **Autoritatea de Management** a programului operațional este responsabilă cu elaborarea raportului anual de implementare, care este analizat și aprobat de către **Comitetul de Monitorizare** și ulterior transmis Comisiei Europene. Acest raport reprezintă

principala sursă de informații privind eficiența implementării și, în general, fundamentează decizia autorităților de management și a Comisiei Europene de a revizui un program. Pentru perioada de **programare** 2007 – 2013, Raportul Anual de Implementare va fi transmis Comisiei Europene, pentru prima oară în anul 2008 și ulterior, până la data de 30 iunie a fiecărui an.

Raport de progres – *progress report*

Raportul de activitate al unui **proiect**, care înregistrează progresele fizice, tehnice și economice ale acestuia. Este redactat de către **beneficiar** și transmis **Organismului Intermediar**, împreună cu cererea de rambursare a cheltuielilor. Raportul de progres se referă în mod deosebit la atingerea obiectivelor stabilite în contract, dar și la orice dificultate întâlnită sau alte investiții/**rezultate** realizate.

Rata internă de rentabilitate (RIR) – *internal rate of return (IRR)*

Indicator care se utilizează în analiza eficienței **proiectelor** de investiții. Rata internă de rentabilitate este pragul minim de rentabilitate a unui proiect, sub nivelul căruia acesta nu este eficient. Exprimă acel nivel al ratei dobânzii care egalizează veniturile actualizate cu cheltuielile actualizate și care face ca valoarea venitului net actualizat să fie egală cu zero.

Rata ocupării forței de muncă – *employment rate*

Rata ocupării forței de muncă – numită și

R-R

raportul dintre ocupare și populație – este procentul persoanelor active care au un loc de muncă.

Recuperarea/deducerea prefinanțării acordată beneficiarilor – *recovery/ deduction of allocated pre-financing*

Sumele reprezentând **pre-finanțarea** prin **Programul Operațional Regional**, acordate unui beneficiar, se recuperează până la finalizarea **proiectului**, prin activități derulate conform contractului, justificate cu contracte de achiziții de bunuri, servicii sau execuții de lucrări. Pre-finanțarea acordată din **instrumente structurale** și/sau din sume de la bugetul de stat se restituie sursei de finanțare din care a fost acordată, dacă beneficiarul nu furnizează nicio justificare privind achiziționarea de bunuri ori servicii sau executarea de lucrări în termen de 6 luni de la data primirii acestora sau conform prevederilor contractuale.

Recuperarea – *recovery*

Procesul inițiat de statul membru în vederea recuperării sumelor achitate greșit beneficiarilor, atunci când plățile pentru **proiecte** au fost finalizate.

Regenerare urbană – *urban regeneration*

În prezent, orașele au trei roluri: locuri unde este asigurat un mod de viață de calitate superioară; puncte nodale de creștere în interiorul regiunilor, cu impact în dezvoltarea regională echilibrată; contribuie direct la competitivitatea întregii Europe – o serie de orașe sunt deja actori principali în economia globală, iar altele

au potențial pentru a juca un astfel de rol. În contextul economiei bazate pe cunoaștere, orașele pot furniza o masă critică de instituții, companii și furnizori de cunoaștere, generatori de inovație.

În contextul regulamentului FEDR pentru perioada 2007-2013, regenerarea urbană ia în special forma sprijinului pentru dezvoltarea strategiilor participative, integrate și durabile pentru a aborda multitudinea de factori economici, sociali și de mediu ce afectează zonele urbane.

Regenerarea urbană vizează zonele urbane în dificultate, situate într-un cadru predefinit – sunt teritorii ale orașului care nu mai reușesc să iasă din spirala degradării – fie că sunt cartiere de locuințe sau centre istorice. Aceste zone în dificultate necesită relansarea economică, reinserția socială și economică a locuitorilor, ameliorarea calității vieții.

Strategiile de regenerare urbană promovează dezvoltarea urbană durabilă prin activități precum: reabilitarea mediului fizic, reamenajarea terenurilor industriale de tip **brownfield** (vezi **sit poluat neutilizat**), conservarea și dezvoltarea patrimoniului natural și cultural, stimularea antreprenoriatului, crearea de locuri de muncă pe plan local, dezvoltarea comunitară și furnizarea de servicii pentru populație, luând în calcul schimbarea la nivelul structurilor demografice.

GLOSAR DE TERMENI

Regiuni de dezvoltare – *development regions*

Regiunile de dezvoltare sunt unități teritorial-statistice, alcătuite din 4-7 județe (cu excepția Regiunii București-Ilfov), prin asocierea liberă a Consiliilor Județene, în baza Legii 151/1998 (ulterior modificată de legea 315/2004). Regiunile de dezvoltare au fost înființate la sfârșitul anului 1998. Ele corespund nivelului **NUTS II** potrivit clasificării **Eurostat** și reprezintă cadrul de colectare a datelor statistice specifice la nivel teritorial **NUTS II**.

Stabilite pe o bază voluntară, ele nu au statut de unități administrative, dar reprezintă unități teritoriale suficient de mari pentru a constitui o bună bază pentru elaborarea și implementarea strategiilor de dezvoltare regionale, permițând utilizarea eficientă a resurselor financiare și umane.

Scopul pentru care au fost create aceste regiuni de dezvoltare este similar celui urmărit și în celelalte țări în curs de aderare, la fel ca și în statele membre: acela de a sprijini comunitățile mai mari în a-și soluționa problemele care trec dincolo de granițele administrative și care depășesc posibilitățile financiare ale unui județ. Regiunile de dezvoltare reprezintă structuri teritoriale în care se realizează implementarea și evaluarea politicii naționale de dezvoltare regională.

La nivel regional, au fost înființate opt Consilii de Dezvoltare Regională și opt **Agenții pentru Dezvoltare Regională**, iar la nivel național a fost constituit

Consiliul Național pentru Dezvoltare Regională.

Regula N+2; Regula N+3 – *N+2/N+3 rules*

Regulă a CE privind disponibilitatea în timp a sumelor alocate unui program operațional. N+2 înseamnă că fondurile europene alocate unui program operațional în anul N trebuie solicitate și rambursate de Comisia Europeană până la sfârșitul anului N+2. Fondurile nerambursate de Comisia Europeană în intervalul dat nu mai sunt disponibile în cadrul programului operațional. Pentru anii de angajament 2007-2010, Comisia a permis României să urmeze regula N+3, urmând ca regula N+2 să fie aplicată pentru fondurile alocate în anii 2011-2013.

Rețeaua NATURA 2000 – *NATURA 2000 network*

Conform art.14, alineatele (1) și (2) din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 236 din 2000 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, ariile naturale protejate (inclusiv ariile speciale de conservare și ariile de protecție specială avifaunistică) sunt evidențiate în mod obligatoriu în planurile naționale, zonale și locale de amenajare a teritoriului și de urbanism, în perimetrul și în vecinătatea acestora fiind interzisă orice lucrare sau activitate susceptibilă să genereze un impact negativ asupra acestora.

R-S

Regula vizibilității – *visibility rule*

Potrivit Regulamentului Comisiei Europene 1828/2006, autoritățile de management ale **programelor operaționale** și **beneficiarii** de finanțare au obligația contractuală de a promova proiectul/programul și sprijinul primit din partea UE. Toate materialele de informare și publicitate orientate către beneficiari, potențiali beneficiari și public vor respecta un set de reguli stabilite de **Autoritatea de Management** prin Manualul de Identitate Vizuală.

Rețelele Transeuropene (TEN) – *Trans-European Networks (TEN)*

Inițiativă a Uniunii Europene cu scopul de a crea o infrastructură modernă și eficientă pentru a conecta regiunile și rețelele naționale. Rețele transeuropene există în trei sectoare de activitate:

- transport – Rețeaua Transeuropeană de Transport (TEN-T) acoperă transportul rutier și intermodal, transportul maritim și porturile, precum și rețeaua europeană de căi ferate de mare viteză.
- energie – Rețeaua Transeuropeană de Energie (TEN-E) cuprinde sectoarele electricitate și gaze naturale.
- telecomunicații – Rețeaua Transeuropeană de Telecomunicații (eTEN) are ca obiectiv oferirea de servicii electronice bazate pe rețele de telecomunicații. Vizează în special serviciile publice și sunt în centrul inițiativei eEurope – “Societatea informațională pentru toți”.

Rezerva pentru performanță – *performance reserve*

Din proprie inițiativă, un stat membru poate decide să înființeze o rezervă națională pentru performanță, însumând 3% din totalul finanțărilor pentru fiecare obiectiv (în cazul României, pentru cele două obiective: Convergență și Cooperare Teritorială Europeană), pentru a aloca acești bani **programelor operaționale** care au **rezultate** deosebite. În cazul în care un stat membru a decis să înființeze o astfel de rezervă, va evalua în cadrul fiecărui obiectiv, nu mai târziu de 31 decembrie 2011, performanța programelor sale operaționale. Nu mai târziu de 31 decembrie 2011, pe baza propunerilor statelor membre interesate și în strânsă consultare cu fiecare dintre ele, Comisia va aloca rezerva națională pentru performanță.

Rezultate - *results*

Produs tangibil sau intangibil, măsurabil și care poate fi verificat, obținut la finalul sau pe parcursul derulării unui **proiect**. Face obiectul aprobării finanțatorului.

Scrisoare de aprobare – *approval letter*

Formularul completat de către **Autoritatea de Certificare și Plată** prin care confirmă **Autorității de Management** eligibilitatea cheltuielilor transmise prin declarația de cheltuieli.

Schimbare semnificativă – *significant change*

Orice schimbare care survine la o operațiune aprobată sau la fazele

GLOSAR DE TERMENI

ei – inclusiv schimbările de investiții/**rezultate**, costuri sau modificări privind folosirea propusă și îndeplinirea acțiunii sau compoziția pachetului de finanțare etc. **Beneficiarul** trebuie să înștiințeze **Autoritatea de Management/Organismul Intermediar** privind orice astfel de schimbări de îndată ce acestea apar.

Sistem dinamic de achiziții (SDA) – dynamic purchasing system (DPS)

SDA este un proces în întregime electronic, limitat în timp și deschis pe întreaga sa durată oricărui operator economic care îndeplinește criteriile de calificare și selecție și care a prezentat o ofertă inițială conformă cu cerințele caietului de sarcini.

Sit poluat neutilizat (de tip brownfield) – brownfield/polluted, disused site

Teren folosit anterior, care necesită îmbunătățiri de mediu pentru a fi reintegrat în circuitul de producție. **Programul Operațional Regional** încurajează dezvoltarea terenurilor sau siturilor poluate și neutilizate, deoarece acest lucru sporește coerența programului cu aspectele de mediu ale **Politicii de Coeziune**. În cadrul axei prioritare 4 a Programului Operațional Regional sunt prevăzute activități de acest tip, cu scopul de a transforma siturile industriale abandonate, dezafectate sau poluate în spații pentru noi activități de producție.

SMIS (Sistem Unic Informatizat de Management) – SMIS (Single Management Information System)

Desemnează Sistemul Unic Informatizat de Management/Single Management Information System, sistem de informații la nivel național, prin internet, creat în scopul sprijinirii instituțiilor din România în implementarea Cadrelor Naționale Strategice de Referință și a **programelor operaționale**.

Societatea informațională – information society

Societatea informațională se referă la dezvoltarea și creșterea utilizării tehnologiilor informațiilor și comunicațiilor (TIC), precum și la consecințele acestora asupra societății, în mod special în ceea ce privește dezvoltarea economică și socială. De la începutul anilor '90, tehnologiile de acest tip s-au înmulțit. Utilizarea universală a schimbului electronic de informații, convergența către tehnologiile digitale, creșterea exponențială a internetului și deschiderea piețelor de telecomunicații sunt toate semne ale acestei schimbări. Societatea informațională este considerată o **temă orizontală** în programele cu finanțare europeană, ceea ce presupune ca **proiectele** să urmărească, pe lângă obiectivele propuse, și creșterea utilizării tehnologiilor informațiilor și comunicațiilor.

Solicitant eligibil – eligible applicant

Entitatea care îndeplinește anumite criterii în ceea ce privește forma de constituire legală, situația financiară și

S-U

legală, precum și capacitatea de cofinanțare a **proiectului**, așa cum sunt ele definite în documentele de **programare** și implementare ale **programelor operaționale**.

Strategia de la Lisabona – *Lisbon*

Strategy

Strategia Lisabona, cunoscută și drept Agenda Lisabona sau Procesul Lisabona, este un plan de acțiune și dezvoltare, adoptat de statele membre ale Uniunii în 2000, menit să transforme economia europeană, până în 2010, în "Cea mai dinamică și competitivă economie din lume, bazată pe cunoaștere, capabilă de **dezvoltare durabilă**, oferind locuri de muncă mai multe și mai bune, cu o mai mare coeziune socială și care respectă mediul".

În vederea creșterii nivelului de trai și a dezvoltării economice, se impune aplicarea reformelor în cinci domenii-cheie: societatea cunoașterii, piața internă, mediul de afaceri, piața forței de muncă și protecția mediului înconjurător. Strategia de la Lisabona prevede, în egală măsură, eliminarea obstacolelor din calea liberei circulații a serviciilor, persoanelor, mărfurilor și capitalului pe teritoriul Uniunii Europene și aplicarea corectă și uniformă a regulilor concurenței și ajutorului de stat.

Strategia de la Göteborg – *Gothenburg Strategy*

În 2001, Consiliul European a căzut de acord asupra unei strategii a UE pentru **dezvoltare durabilă**, cunoscută drept

Strategia de la Göteborg. Prioritățile stabilite la Göteborg sunt: schimbările climatice, sistemele de transport, sănătatea publică, gestionarea responsabilă a resurselor naturale. Strategia de la Göteborg este considerată "dimensiunea de mediu" a **Strategiei Lisabona**.

Structură spațială policentrică / dezvoltare spațială policentrică – *polycentric spatial structure / polycentric spatial development*

Această sintagmă se referă la morfologia sistemului de localități și prezintă situația în care, la diferite niveluri ale ierarhiei urbane, există o pluralitate a aglomerărilor urbane de dimensiune egală, în opoziție cu situațiile în care un singur mare centru urban domină fiecare nivel și chiar elimină prezența nivelurilor intermediare. Policentricitatea sistemelor de localități favorizează dezvoltarea teritorială durabilă, precum și reducerea dezechilibrelor teritoriale.

Un aspect important al policentricității este acela că poate fi aplicată la diferite niveluri:

- la scară europeană, ar trebui să permită apariția unor zone alternative de integrare economică globală, care ar putea contracara efectele polarizării așa-numitului pentagon Londra-Paris-Milano-München-Hamburg, în interiorul căruia se concentrează jumătate din bogăția Uniunii și 40% din populație, pe 18% din teritoriul său;
- la nivel național și regional, policentricitatea semnifică constituirea

GLOSAR DE TERMENI

unor rețele de orașe complementare și interdependente, ca alternative la marile metropole sau capitale și a unor rețele de orașe mici și mijlocii care să integreze spațiul rural;

- la scară intermediară (spre exemplu, la scară națională sau în zone transnaționale), policentricitatea ar trebui să conducă la un sistem echilibrat de localități cu o creștere de care beneficiază câteva zone metropolitane de dimensiune diferită și nu numai capitalele naționale;
- la nivel regional, policentricitatea determină ca de avantajele creșterii și ale dezvoltării să beneficieze și orașele de dimensiuni medii și mai mici pentru a menține și a spori vitalitatea în zonele rurale ale regiunii.

Structuri de sprijinire a afacerilor – *business support structures*

Structuri clar delimitate care asigură o serie de facilități (accesul la utilități publice etc.) și/sau spații pentru desfășurarea unor activități economice de producție, servicii, având ca scop atragerea investițiilor, astfel încât să permită valorificarea potențialului material și uman al zonei în care sunt amplasate.

Studiu de fezabilitate – *feasibility study*

Documentația tehnico-economică care stabilește principalii **indicatori** tehnico-economici aferenți obiectivului de investiții pe baza fundamentărilor făcute în studiul de fezabilitate asupra necesității și oportunității realizării acestuia și cuprinde

soluțiile funcționale, tehnologice, constructive și economice ce urmează a fi supuse aprobării.

Teme orizontale – *horizontal themes*

Temele orizontale (egalitatea de șanse, protecția mediului, eficiența energetică, **societatea informațională**) sunt priorități agreeate la nivelul statelor membre ale Uniunii Europene, încorporate, sub diferite forme, în toate politicile Comunităților Europene. Acestea se referă la:

- **Dezvoltarea durabilă**, protecția și îmbunătățirea mediului înconjurător;
- Promovarea egalității de șanse și non-discriminării;
- Promovarea societății informaționale și a soluțiilor IT;
- Creșterea eficienței energetice.

Unitate Centrală de Armonizare pentru Auditul Public Intern (UCAAPI) – *Central Harmonizing Unit for Public Internal Audit (CHUPIA)*

UCAAPI este o structură din cadrul Ministerului Economiei și Finanțelor, cu rol de coordonare și îndrumare în domeniul **auditului** public intern, în subordinea directă a ministrului economiei și finanțelor, care are următoarele atribuții principale:

- elaborarea, coordonarea și aplicarea unei strategii unitare în domeniul auditului public intern și **monitorizarea** la nivel național a acestei activități;
- dezvoltarea cadrului normativ în domeniul auditului public intern;
- dezvoltarea și implementarea de proceduri și metodologii uniforme,

U-V

bazate pe standardele internaționale, inclusiv elaborarea manualelor de audit intern;

- dezvoltarea sistemului de raportare a rezultatelor activității de audit public intern și elaborarea raportului anual, precum și a sintezelor, pe baza rapoartelor primite;
- efectuarea de misiuni de audit public intern de interes național cu implicații multisectoriale;
- verificarea respectării normelor, instrucțiunilor, precum și a Codului privind conduita etică a auditorului intern de către compartimentele de audit public intern și inițierea, dacă este cazul, a măsurilor corective necesare, în cooperare cu conducătorul entității publice în cauză.

Unitatea de Plată pentru POR – Payment Unit for ROP

Structură din cadrul Ministerului Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor, având responsabilitatea transferării sumelor de **pre-finanțare**, a rambursării **cheltuielilor eligibile** conform contractelor de finanțare încheiate în cadrul POR, precum și a efectuării oricăror alte tranzacții finanțate din bugetul de stat către beneficiari.

Venituri generate de proiect – revenue generated by the project

Venituri realizate în timpul derulării **proiectului**, prin exploatarea **rezultatelor** unui proiect finanțat prin POR (ex. introducerea taxei de intrare la un muzeu reabilitat prin POR).

Verificarea conformității administrative a cererii de finanțare – administrative compliance check of the application

Prima etapă din cadrul procesului de evaluare și selecție a **proiectelor** prin care se urmărește, în principal, existența și forma cererii de finanțare precum și a anexelor și valabilitatea documentelor depuse.

Verificarea eligibilității cererii de finanțare – eligibility check of the financing request

Etapă în cadrul procesului de evaluare și selecție în care cererea de finanțare completată de către solicitant face obiectul verificării eligibilității solicitantului (și a **partenerilor**, unde este cazul) și a activităților, pe baza criteriilor enumerate și incluse în grila de verificare a eligibilității.

Verificări la fața locului – on the site verification

Vizite de monitorizare la fața locului efectuate de **Autoritatea de Management** (sau de Organismul Intermediar), realizate pe baza procedurilor Autorității de Management sau a **Organismului Intermediar**.

Proiect Phare

Campania de conștientizare a Programului Operațional Regional

Cod contract servicii: RO 2004/016-772.04.03.01.03.05

Publicație editată de Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor
Octombrie 2007

Conținutul acestui material nu reflectă în mod necesar poziția oficială a Uniunii Europene.

Pentru eventuale informații și sesizări scrieți la cfcu.phare@mfinante.ro

